

ТАНЕКЕ

ISSN 0168-0666
1991

5

Lindude päev

JURI RANT

Kui aprillikuu viimane nädal kätte jõudis, ütles Kaeravere Algkooli õpetaja:

«Kas teate, lapsed! Kuulutame õige uue kuu esimese päeva lindude päevaks. Ja igauks toob kooli kaasa midagi seesugust, mis meile lindudest jutustab.

Klass hakkas sumisema.

«Mina leidsin sügisel kraavikaldalt väikese täpilise muna!» hüüdis Riina. «Ma toon selle kooli.»

«Too, too,» noogutas õpetaja. «Püüame üheskoos välja uurida, kes selle munes.»

«Minul on üks mullune kulukõrtest pesake teada,» uhkeldas Tiina. «See võib jutustada, kuidas linnud kodu ehitavad.» Edasi tuli pakkumisi lausa robinal. «Minul on varese tiivasulg!» «Minul on luige sabasulg!» Aga kavalpea Madis ajas põsed punni ja lubas järgmiseks nädalaks muusträsta moodi vilistama õppida. Et tema toob siis muusträsta laulu kooli kaasa.

Maikuu esimesel hommikul oli koolimaja linnuhääli täis. Madise plaan oli mitmele poisile meeldima hakanud. Kes kraaksus kaarnana, kes luikas luigena. Õpetaja lauale toodi saba- ja tiivasulgi, koguni peotäis hahaehmeid, õrnu ja pehmeid. Ja vana pääsupesa, mis savist pätsitud. Ja üks pisut suurem pesa, ei-tea-kõik-millest kokku mätsitud.

Ainult viimase pingi Viktoril ei olnud midagi teistele näidata. «Viktor!» imestas õpetaja. «Kas sina tulid tühjade kätega!» Häbelik Viktor vaatas punetades põrandale. «Kas sul ei olnud tahtmist isegi mõne linnu laulu ära õppida?»

Ei, Viktor ei olnud laulu õppimisele mõelnud. Viktor oli laujuppe otsinud, kena väikese pesakasti kokku klopsinud. Ta oli tahtnud seda kooli kaasa võtta. Aga kui ta majakese prooviks õunapuu harude vahele oli viinud, oli ei-tea-kust kuldnokapaar ilmunud ja lennuavast sisse vupsanud.

Kuś sa enam puu otsast alla tood seesugust majakest, millel elanikud juba sees.

Kiivitaja pesa

OLLI TOOMIK

SEE LUGU JUHTUS SIIS, KUI VANAI SA TÖÖTAS MAAPARANDUSE BRIGAADIS. SELLES BRIGAADIS OL I EKSKAVAATORIJUHT AADU — TUGE V VÄHESE JUTUGA OMAETTE HOIDEV MEES.

ÜHEL KEVADPÄEVAL SÖITIS VANAI SA MOOTORRATTAGA SINNA SOISELE NIIDULE, KUS AADU PID I EKSKAVAATORIGA KRAAVI KAEVAMA. AGA AADU MASIN SEISIS JA MEES ISTUS MURELIKUL ILMEL MASINA KÕRVAL MÄTTAL. VANAI SA PÄRIMISE PEALE, MIS JUHTUNUD, VIIPAS AADU AINULT KÄEGA SINNAPOOLE, KUS KRAAVIKAEVAMINE POOLELI OL I JÄÄNUD. ENNÄE — KOPA EES ROHUS OL I KIIVITAJA PESA, MUNAD SEES. EMALIND TIIRUTAS HÄIRITULT HÄÄLIT-

SEDES SELLE KOHAL, KORD MAAPINNALE LASKUDES, KORD JÄLLE ÕHKU SÖOSTES. MEHED ASUSID KOOS ARU PIDAMA, MIDA ETTE VÕTTA. VIIMAKS OTSUSTATI PESAALUNE JA SEDA ÜMBRITSEV ROHUKAMAR KOOS PESAGA KRAAVISIHILT ÄRA TÕSTA JA EEMALE KANDA. SEDA KA EMALINNU ÄREVA KISA SAATEL ETTEVAATLIKULT TEHTI. SIIS JÄID MEHED MURELIKULT OOTAMA, KAS LIND VÕTAB UUE PESAKOHA OMAKS. VEIDI AEGA ÕHUS TIIRELNUD JA «KIIVIT-KIIVIT» HÜÜDNUD, LASKUS LIND LÕPUKS PESALE, NÜÜD JUBA MASINAST OHUTUS KAUGUSES. VANAI SA JA AADU OHKASID KERGENDATULT. NAD SAID ARU, ET KIIVITAJA OL I NENDEGA ÄRA LEPPINUD.

Illustreerinud EEVI VALDOV

Kodune kool

«Oh ei, meid on siin ikka rohkem, tervelt kuus,» seletab Venevere Lasteaed-Algkooli õpetaja Eha Maiste, kui olin tunnist leidnud ainult kolm last. «Aga 1. klass sai juba vabaks. Heleriin, Erki ja Viktor käivad 2. klassis ja neil on praegu viimane tund.» «Kuus last on täitsa parajalt,» leiab Heleriin. «Selline kodune tunne on. Tead alati kõigist kõike. Kui kasvõi üks puudub, on klass justkui tühi.» «Ainult õppimata ei saa jätta,» ütleb Erki. Õpetaja vaatab poisile otsa ja muigab. Erki peab end parandama: «Noh, vahel jääb ka. Aga see tuleb alati välja. See ka, kui näiteks midagi naabrilt maha teed. Õpetaja annab meil nüüd kõigile oma ülesanded.»

«Väike kool pole ju mingi imekool,» arvab õpetaja hiljem. «Lapsed on ikka tavalised lapsed — proovivad pahandust teha ega kuula sõna. Täpselt nagu oma koduski.» Venevere kool asub kunagises klubimajas. Seetõttu on laste käsutuses hästi suur saal. Klassiruum oma tagakambriga on hoopis väiksemad. Vahetunnid saab veeta saalis. Enne lõunasööki jääb pikem paus väljas jooksmiseks. Lõunasöögi toob endale igaüks ise klassi. Teisel pool saali veedavad oma päeva kolm lasteaialast. Kõik on omavahel sõbrad. Ja just sellepärast ongi vahel õppimise ajal hirmsat saginat. Näiteks avastab

mõni matemaatikatunnis, et pinginaaber lahendab ülesannet valesti. Ülejäänud klass, see tähendab kaks kaaslast, hakkavad eksinule meeleheitlikult ta viga selgeks tegema.

Lõpuks ei saa enam keegi millestki aru ja siis peab õpetaja vahele astuma. Nii väheste õpilastega jätkub teda õnneks igaühe kõrvale kükitama ja asja selgeks rääkima.

Pildistanud ANNE KOLLO

Kui ülesanded valmis, tükid vastatud ning järgmise päeva omad üle vaadatud, võtab õpetaja lauanurgalt väikese kellukese. See kõliseb kui koolikell kunagi ja kuulutab, et nüüd on kõik vabad.

Koolipäeva lõpp ei tähenda veel koolist lahkumise aega. Saalis saab isekeskis või lasteaia omadega palli mängida, bussiga ei pea arvestama keegi. Kodu ju lähedal. Ainult õpetaja kiirustab vahel. Mõnikord peab lapsi lausa koju ajama. Teistega pole suurt häda, aga see 1. klassi Andres! Poiss kipub vahel sõprade juurde minema. Aga õnneks õpetaja teab, kuna see lubatud või kuna poiss kiiresti koju tuleb saata. Viimasel juhul peab ukse peal seisma ja vaatama, kas minejal ikka õige tee jalge all on.

Igas koolis on omad rõõmud. Veneveres on kõige oodatumad päevad sünnipäevad. Viimati õnnitleti Heleriini ja Viktorit. Sünnipäevalastel olid kommid ja koogid koolis kaasas ja ühise laua taha kutsuti muidugi ka kõik lasteaialapsed. Õpetaja sünnipäev möödub nõndasamuti, ainult et siis on Viktori arvates rohkem süüa. Ja üles ei tõsta õpetajat ka keegi. Ehkki «tasuks tõsta küll. Ta on ju ka meie kooli liige.»

INGRID RENSER

HILL RANG Ununenud keel

Illustreerinud VIIVE NOOR

Ristel ja Terje-Mai mängisid parasjagu maja ees keksu, kui avanes kolmanda trepikoja uks ja laskis välja Raidi koos lapsekäruga. Loomulikult istus kärus Raidi imetore pisike õeke.

Keksumäng jäi silmapilk katki. Tüdrukud lausa lendasid kärü kõrvale. «Oi, Rait, kas me võime temaga jalutama minna!» küsis Ristel. «Luba, Rait, luba,» lunis Terje-Mai.

«Ei, täna ma jalutan temaga ise,» teatas Rait tähtsalt. Yarsti jõudis ta maja nurgani ja selle nurga taga mängisid poisid jalgpalli. «Tulge siis jalutama, kuhu te jäite!» hõikas Rait kannatamatult Ristelile ja Terje-Maile. «Vaadake ainult, et te . . .»

«Teame, teame, küll me oskame,» sädistasid tüdrukud. Ega nad siis esimest korda Raidi õega jalutanud.

Raidil oli säärane eriline õeke — ta ei jonninud kunagi ega kippunud kärü ümber ajama. Aina naeratas ja rääkis omaette.

«Mida ta küll kogu aeg räägib, kahju, et me temast aru ei saa,» kahetses Ristel.

«Kui meie väiksed olime, pidime ju meie ka beebikeelt oskama,» ütles Terje-Mai. «Imelik, et me oleme selle täitsa ära unustanud.»

«Ongu-engu,» lausuti seepeale vankrist.

Nii nad siis kolmekesi jalutasid, vaatasid ümbrust ja tundsid rõõmu. Äkki teatas pisitüdruk tõsiselt, endal kulm kortsus: «Apr!»

«Ei tea, kas ta tahab midagi,» mõistatas Terje-Mai ning kummardus tirtsu kohale: «Mis Annali tahab!»

Pisike vaatas talle suurte silmadega otsa ja ohkas siis südamepõhjast: «Ptrõhh!»

«Mis sul viga on!» muretses Ristel.

Ent õekesel ei olnud vist midagi viga, sest ta hakkas uuesti rõõmsalt vadistama ning katsus iga hinna eest saapapaela lahti harutada. Üks koer jooksis mööda.

«Looh-looh,» kilkas Annali vaimustunult. «Nägid nüüd,» oli Ristel rahul. ««Looh-looh» tähendab vist koera. Küll me selle keele uuesti tasapisi selgeks saame!»

Üsna nende lähedale maandus tuvi.

«Looh-looh,» näitas Annali näpuga.

«Ei ole see «looh-looh» mingi koer,» tähendas Ristel pettunult.

«Vahest on lihtsalt elusolend!» pakkus Terje-Mai lootusrikkalt.

«Katsuks seda keelt õige meelde tuletada.»

Annali oli vahepeal ühe saapapaela kätte saanud. Ta vaatas oma saaki maialt, toppis selle suhu ning hakkas rahulolevalt näsutama. Siis märkas ta teeserval lille ning hüüdis endise vaimustusega: «Looh-looh, šššš.»

Tüdrukud kaotasid pea. Nähtavasti võiks üks ja seesama sõna tähendada nii looma, lindu kui lille. Ja pealekauba oli lapsel saapapael suus.

«Ei, seda keelt on võimatu mõista!» hüüatas Ristel. Terje-Mai hakkas Annalid meelitama, et pisike suu lahti teeks ja saapapaela kätte saaks. See õnnestus tal tõepoolest. Annali pobises etteheitvalt: «Gegege.»

«Gegege,» ütles Ristel talle vastu, «aptr, looh-looh, šššš.»

Ja Terje-Mai ütles: «Ptrõhh, ongu-engu.»

Ootamatult ilmus nurga tagant Raidi ja Annali ema. «Aitäh, tüdrukud, te jalutate temaga alati nii ilusasti. Ma vaatan, et te nagu oskate kohe tema keeles rääkida,» ütles ta ja ulatas kummalegi väikese šokolaadi.

Annali aga lehvitas mõlema käega ning hüüdis uljalt: «Käng-jäng!» Ka Ristel ja Terje-Mai lehvitasid hüvastijätuks. Nad ei püüdnudki enam mõistatada, mida «käng-jäng» võis tähendada. Kas «nägemist», või «tulge teinekord veel minuga jalutama» või näiteks hoopis «küll oli maitsev saapapael.»

▲ Joonistanud 9-aastane TOOMAS LOOTUS
Tornimäe 9-kl. Koolist

Joonistanud 5-aastane MIHKEL JÜRGENS
◀ Tallinnast

Võistlus on lõppenud

Omaloominguvõistlus tõi kirjakandjale kõvasti lisatööd. Toimetusse saabus pakkide viisi nälju ja naljajutte. Lugesime neid ja naersime.

Peale veendumuse, et eesti laste naljasoon pole kinni kasvanud, saime kirjadest meeldiva kinnituse ka teie kokkuhoidlikust meelest. Meie ajal lihtsalt peab pisut kitsi olema ja hoolikalt jälgima, et kuhugi midagi ülearust ei satuks. Milleks näiteks kulutada paarirealise nalja tarvis tervet paberilehte?! Väga mõistlik on oma jutuke mahutada hoopis paarile ruut-sentimeetritele. Nõnda jääb hulk paberit raiskamata ja, eks postiljonil ole ka kergem. Kahjuks oli teie hulgas aga priiskajaidki.

Ja veel üks asi. Mõni kirjutaja on otsustanud kindla peale välja minna. Ei ole ju mõtet ise naljade kallal punnitada, kui sama hästi võib kirja panna ka mõne hea läbiproovitud loo, mida kindlasti kõik naeravad. Täiesti õige tegu. Meie siin aga arvame, et head kuulud naljad on ehk juba oma auhinna saanud ja seepärast jätame nad «Tähekeses» omadest ilma.

Aganüüd asja juurde. Zürii arvates olid parimad autorid:

2. KLASS

MAARIN EKTERMANN, TIINA LUMI, RAIN RUUYAL ja MARTIN HENK (Haapsalu Linna Algkool), MARIA VALDMAA, NELE JÄETMA ja ASKO TAMM (Kuusalu Keskkool), IVO KÄIS (Tartu 12. Keskkool), SIIM JÄRV (Kolga 9-kl. Kool), KÄTLIN PALM (Rapla 1. Keskkool) ja SIRLI REPNAU (Tallinna Lilleküla Keskkool).

3. KLASS

MAATIS PÄÄRO, LAURI KIMMEL, MIRKE VIIK ja MADIS PARKSEPP (Paide 1. Keskkool), INGRID OKS, MARTIN LINK, KRISTJAN LEN ja ERGO KUSMIN (Kilingi-Nõmme Keskkool), KARIN SAAREKANNO (Vääna Algkool), LIINA VEERME (Suuremõisa Algkool), SINILE MIHKELSON (Valjala 9-kl. Kool), EVA-MARIA SENTIFOLI, DAGMAR INGI (Kalamaja Põhikool), SILVER LOOTUS, TIJU-LIISA LAAS

Kord olid kolm venda jahiretkel.

Samal ajal sõudis soome tuuslar salamahti Kalevite talu poole.

Kalju taga valvates nägi ta, et Linda on üksi kodus.

Võistlus on lõppenud

(Tallinna Lilleküla Keskkool), LIINA TOPP, LAURI LUUK, PRIIT KUMEL, PIRET KIVIRAND ja ELINA ALLIKA (Haapsalu Linna Algkool), MEEME JUHKAM (Türi 2. Keskkool), TUUNAS VÕRO (Ülemõisa Algkool), RIHO KALLA (Uhtna 9-kl. Kool) ja RAIDO RODIMA (Paide 3. Keskkool).

4. KLASS

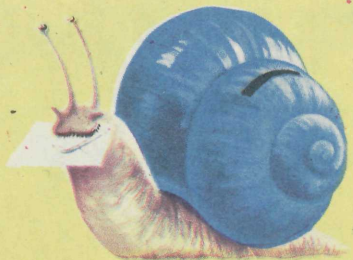
PIRET S OOTLA, KATRIN OTTAS, ENARI ILVES (Tartu 12. Keskkool), MOONIKA TŠAVLŖTKO; JAANIKA UDRAS (Haapsalu Linna Algkool), KAIDO YESKI (Kunda 1. Keskkool), KAIRE KUŠIR ja LIANE VIJAR (Ala 9-kl. Kool), ANDRA KUREMA, JANNO LEHTMETS ja JANNO REIM (Paide 3. Keskkool), ANNIKA KILGI (Luunja Keskkool), IVI SAARE, KETELIINA TOOM, MARGIT VALTNA, ANDERO UUSBERG, VILLU SCHELER ja ALAR LEPP (Rapla 1. Keskkool), LIISI VIJALO (Kauksi 9-kl. Kool) ja JANA KUURA (Loo Keskkool). Peale nimetatute saab toimetusest preemia ka ainsa karikatuuri autor ELERI LAMP (Tallinna 49. Keskkool).

PALJU ÖNNE KÖIGILE!
AUHINNAD TOIMETAB TEIENI POST.

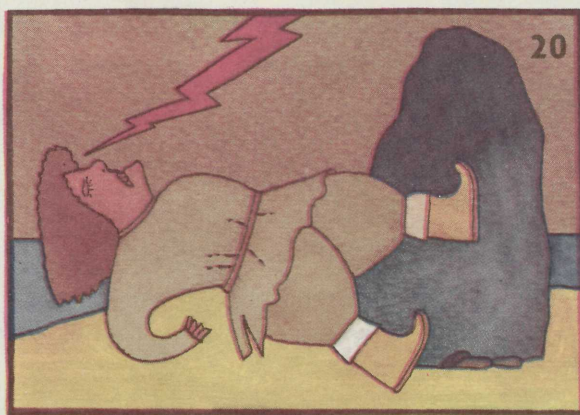
Läbi on vaadatud ka kõik toimetusse saabunud joonistused. Eesti Olümpia-Info 10 auhinda saavad endale mälestuseks

MIHKEL JÜRGENS (5 a.), LIISA HIRSCH (7 a.), MERIT RESSAR (Häädemeeste Keskkooli 1. kl.), KASPAR MAKEJEV (Tallinna Lilleküla Keskkooli 2. kl.), TOOMAS LOOTUS ja EERO RINGMÄE (Tornimäe 9-kl. Kooli 3. kl.), TARMO VANNAS (Tallinna 4. Keskkooli 3. kl.), MIKO OJA (Kilingi-Nõmme Keskkooli 3. kl.), KRISTIINA MUHHINA (Tartu 12. Keskkooli 4. kl.) ning KRISTO KOGER (Kilingi-Nõmme Keskkooli 4. kl.).

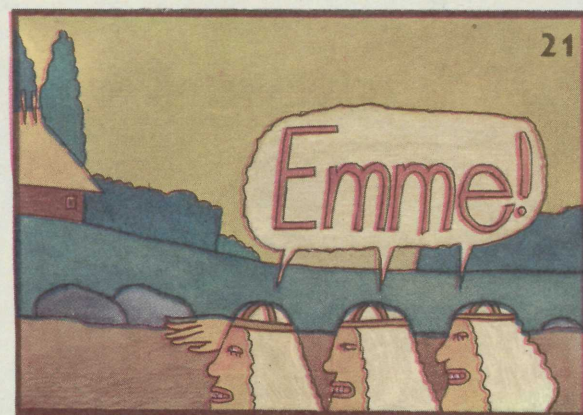
TEILEGI TOOB AUHINNA KOHALE POST.

Tuuslar tõmbas lese kaenlasse ja tahtis teda vägisi lootsikusse tirida.

Taevataat Uku põrutas välguga ja tuuslar langes maha. Linda muutus kivisambaks, mida rahvas kutsub tänini Iru ämmaks.

Kui Kalevi pojad koju jõudsid, polnud Lindast vähimatki märki.

Kirjasõbrad

MARGUS TETERIN, 8-a.
202200 Lääne-Virumaa
Kadrina
Lasteaia 3-16

Huvialad: margid. Tahan õppida kittarrimängu ning meeldib matemaatika.

ANNIKA SAETALU, 10-a.
203461 Pärnumaa
Vändra sjk.

Kaansoo
Huvialad: loomadega ja roosidega postkaardid, välismaised nätsu- ja kommipaberid.

KAIRIT TETERIN, 9-a.
202200 Lääne-Virumaa
Kadrina

Lasteaia 3-16
Huvialad: margid, taskukalendrid, klepsud, vesipildid, kommipaberid, lugemine. Meeldib joonistada ning tahan õppida muusikat.

HELEN-MAI VOOGAND, 12-a.
200010 Tallinn
J. Koorti 2-20

Huvialad: tennis, taskukalendrid, postkaardid, hobuste pildid. Ma õpin hästi ja tänavune kitse aasta on minu aasta. Seepärast ma loodan oma õnnele ja usun, et varsti täitub mu postkast kirjadega.

Lasteaialastele ja -tädidetele

Selleks ajaks kui Eesti Vabariik oma võistkonna olümpiamängudele võib saata, on «Tähekesed» lugejad jõudnud sportlase parimasse ikka. Kõigil teil on võimalus olümpiamängudele pääseda.

«Viis lootuste rõngast» on kava, mille eesmärk on noori ette valmistada osalemiseks olümpialiikumises. Soovitame kõikides lasteaedades korraldada spordipäevi olümpiapäevadena.

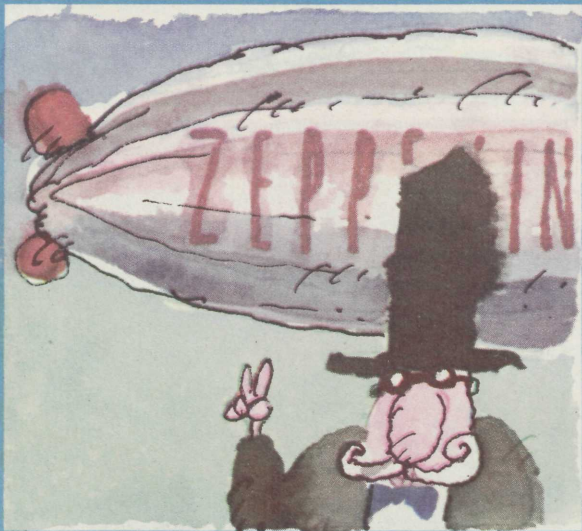
Eesti Olümpia-Info (Tallinn 200100 Narva mnt. 4, tel. 44-90-50) annab soovijaile nõu, aitab võtta ühendust meie olümpialastega, keda sooviksite külla kutsuda. Jagame tasuta «Viie lootuste rõnga» plakateid ning müüme kleepeliikumise ajaloo kohta Eestis.

Ootame laste joonistusi ja kirju oma olümpiapäevadest.

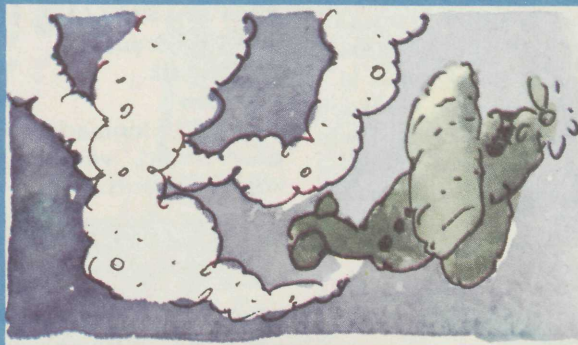

Kaaren Kaarel käis lennumasinaid uurimas. Ta ise on küll päris kindel, et parimad lendajad on linnud, sest nad ei tee müra, ei aja suitsu välja ega vaja suurt maandumisplatsi.

Kaaren Kaarel sal teada, et esimene kuuma õhuga täidetud õhupall tõusis õhku aastal 1782 Prantsusmaal. Aasta hiljem näidati vendade Montgolfier'ide leiutist ka Prantsusmaa kuningale. Siis kinnitati õhupalli külge pajuvitstest punutud korv, kuhu pandi vasikas, kukk ja part. Nemad kolmekesi ongi maailma esimesed õhureisijad. Õhupalliga on tõusnud 16 km ja 805 m kõrgusele ning tehtud 4947 km pikkune reis.

selle sajandi algul lennati palju sigarikujuste õhulaevaga, mida kutsuti veel dirižaabliks ja tsepeliiniks. Krahv Zeppelini jooniste järgi ehitatud õhulaev tõusis esimest korda õhku 1900. aastal. Ligi nelikümmend aastat, kuni esimese ebaõnnestunud maandumiseni, veeti tsepeliiniga nii inimesi kui kaupu. Tsepeliini aitasid õhus hoida kerge gaasiga täidetud ballooneid, juhtimist võimaldas liigutav saba.

1882. aastal ehitati Venemaal aurumasina jõul liikuv lennuk, kuid kasutusele seda ei võetud, sest aurumasin on väga raske. 1904. aastal hakati katsetama bensiinimootoriga lennukeid. Bensiinimootor on aurumasinast palju väiksem ja kergem. Tänu sellele saigi lennukiehitus hoo sisse. 1919. aastal lennati Ameerikast Euroopasse juba ilma vahemaandumiseta. Samal aastal pandi käiku ka postilennukid.

suurim reisilennuk kuulub Ameerika Õhendriikidele ja kannab nime «Boeing». Lennukisse mahub 385—500 reisijat ja lennuk lendab kiirusega 969 km tunnis.

Lugu Robinsonist

AIVAR POHLAK

JUBA KÜÜN LAPÄEVAST SAATI
LAPIN YANA AERUPAATI,
TÖRYAN KÜLGI TAKUSEID,
KOGUN TÛHJE PUDELEID.

SIIS, KUI KADUNUKS MIND PEATE,
PUDELIGA SAADAN TEATE:
RINGI ROITMAST LAKKASIN,
ROBINSONIKS HAKKASIN.

Illustreerinud RAIVO JÄRVI

Winnetou

T. VAN DER TIPPA

T. VAN DER TIPPA

PALJAJALU, PALJAPÄI,
TULI MULLE KÜLLA TÄI.
ÜTLES: «TERE, KULLA MEES,
TULIN VAATAMA, MIS TEED.
TAHAN TEADA, KAS SU PEA,
KÜLLALT PUHAS ON.»

«EI TEA,» VASTASIN MA,
SILMAD MAAS,
JUUKSED PESEMATA TAAS.
ÜTLESIN: «SA OOTA TSIPA,
KOHE LÄHEN VANNITUPPA,
PESEN PUHTAKS OMA PEA.»
AGA TÄI SEE ÜTLES: «PEA!
MA EI TAHA PUHTAID JUUKSEID,
PAREM LÄHEN TEISTE JUURDE.
SEE, KEL IKKA PEA ON MUST,
SOBIB MULLE KODUKS, JUST!»

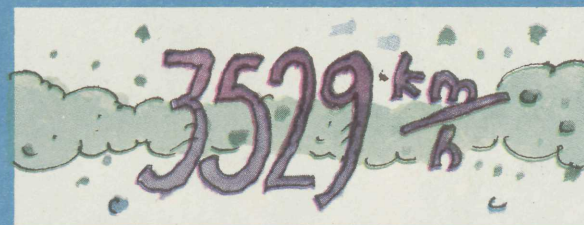
OU, OU, OU,
JUTS ON TÄNA WINNETOU.
RINGI HÜPPAB, SKALPE LÖIKAB,
HIRMUÄRATAVALT HÖIKAB:
«OU, OU, OU,
OLEN WINNETOU!»
EMA TORMAB TUPPA KÖÖGIST,
LANGEB JUTSIKESSE LÖÖGIST.
ISA, AJALEHED PIHUS,
VAJUB KOKKU, ODA IHUS.
OU, OU, OU,
JUTS ON TÄNA WINNETOU.

esimest korda lendasid vesilennukiga ümber maakera Ameerika sõjalendurid 1924. aastal. Koju tagasi jõudsid nad poole aasta pärast. 1988. aastal lendas «Boeing», peal 141 reisijat, ümber maakera 36 tunni, 54 minuti ja 15 sekundiga.

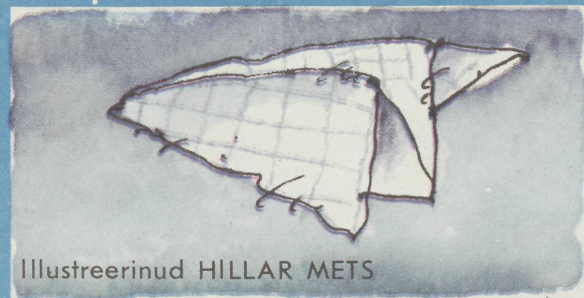

kõige kiirem lennuk kuulub Ameerika Ühendriikide lennuväele. See läbib ühe tunniga 3529 km.

kõige kõrgemale — 37 km ja 650 m — on tõusnud Nõukogude Liidu sõjalennuk.

maailma suurim lennuväli asub Saudi Araabias. Selle pindala on 221 km².

Illustreerinud HILLAR METS

paberlennuki kõige pikem reis siiani on ligi 59 m. Kõige kauem on paberlennuk õhus püsinud 17 sekundit.

Nalju Nalju Nalju

«Isa, kas sa mäletad seda vitriini naaberänaval, mille kohta sa ütlesid, et see on purunematust klaasist...»

«Isa, üks poiss ütles mulle, et inimene on ahvist arenenud.»

«Ja muidugi. Seda teavad kõik.»

«Aga kes oli see inimene, kes märkas, et ta enam pole ahv!»

«Ema, vaata, see buldog on väga tädi Marta sarnane.»

«Tasa, kes siis selliseid asju räägib.»

«Ema, ega koer ometi kuulnud!»

Õpetaja: «Moodusta üks lause.»

Õpilane: «Hobune veab vankrit.»

«Nüüd ütle see käskivas kõneviisis.»

«Nöö!»

Söökla ukse taga noomib õpetaja lapsi jutuaajamise pärast:

«Vaadake, et te söoklas suud kinni hoiate!»

Isa, loe muinasjuttu

TÖNU SEERO

«ISA, LOE MULLE MUINASJUTTU!»

«KULLAKENE! SUL ENDAL TULEB LUGEMINE ÄRA ÖPPIDA. NII SUUR LAPS JUBA, AGA LUGEDA EI OSKA. MIDAGI SA KA EI OSKA!»

«ISA, LOE, PALUN, MUINASJUTTU! ISA!»

«MIS ON?»

«KAS SA SOOLATOPSI OSKAD VOLTIDA?»

«EI, EI OSKA.»

«KAS SA VILEPILLI OSKAD TEHA?»

«EI.»

«ISA, JOONISTA MULLE JÄNKU!»

«MA EI OSKA. SA OSKAD JU ISE KÜLL.»

«VOOLI SIIS!»

«VOOLIDA EI OSKA MA AMMUGI.»

«ISA?»

«MIS JÄLLE ON?»

«MITTE MIDAGI PEALE LUGEMISE SA KA EI OSKA. LOE SIIS VÄHEMALT MUINASJUTTU!»

ISA PANEB LEHE KÖRVALE JA JÄÄB MÖTLEMA.

«TA RÄÄGIB ÕIGUST,» MÖTLEB ISA KURVALT.

«TULEB HAKATA MUINASJUTTU LUGEMA.»

Vanemad vennad heitsid magama. Kalevipoeg tõttas ema otsima.

Kalevipoeg hüppas lainetesse ja hakkas Soome poole ujuma.

Keskööl jõudis Kalevipoeg ühe saareni ja otsustas seal puhata. Saarepiiga ja Kalevipoeg armusid teineteisesse.

Noormees nõelaga

Sudaani muinasjutu järgi
jutustanud JAAN RANNAP

Elas kord üks noormees, kes kõikjal paljakäsi ringi kõndis. Ta isa hoiatas teda ikka ja jälle:

«Kuidas sa saad end kaitsta, kui sulle kallale tullakse. Sul pole ju isegi nõela kaasas.»

Poeg ainult naeris isa hoiatuse peale. Kui ta ühel päeval jälle läbi džungli läks, piirasid röövlid ta ümber ja võtsid vangi. Nüüd tuli noormehele isa hoiatus meelde ja ta ohkas: «Oh, oleks mul kas või nõelgi kaasas olnud, poleks minust jagu saadud.»

«Säh, siin on sulle nõel,» ütles röövlite pealik ja mõirgas naerda, nii et džungel kajas.

Noormees võttis pealiku käest nõela ja uuris seda. «Aga see on ju nüril!» hüüatas ta.

«Mis jutt see on,» pahandas röövlipealik ning kummardus nõela uurima. Seda oli noormees oodanud. Sopsti! torkas ta nõela pealikule ninna. Röövlipealik röögatas, pillas püstoli käest ja haaras oma ninast kinni. Noormees aga rabas relva ja peletas sellega röövlid põgenema. Koju jõudnud, ütles ta oma isale: «Sul oli õigus. Täna võttis üks röövlisalk mu kinni ja tühipaljas nõel aitas mu hädast välja.»

Nii te siis näete, et ka harilik nõel võib vapralt mehe käes olla vägev relv.

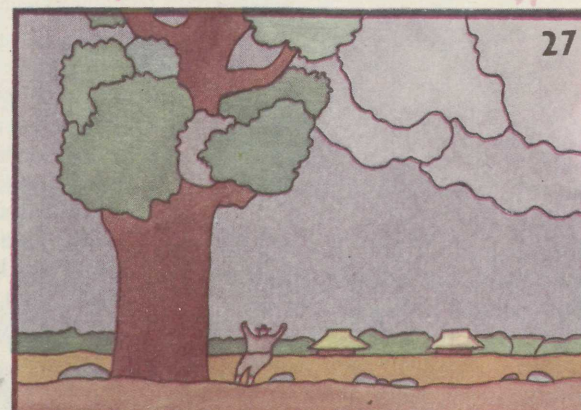
Illustreerinud HILLAR METS

Kui Saarepiiga kuulis, et noormees on kõrgest Kalevite soost, kokkus ta, komistas ja kukkus merre.

Piigat merepõhjast otsides leidsid eit ja taat tammekeese ja kotkamuna.

Tamm kasvas taevani ja varjutas päikese. Taat läks otsima meest, kes suudaks tamme maha raiuda.

JÄRGNEB

Kevadkogrits.

Kuhikmürk.
Pildistanud VELLO LIIV

Kurrel.
Pildistanud ÖIE JAAGOMÄE

KEVADSEENED

«Metsa seenele, au-au-auul!» Küllap oled juhtunud seda laulu kuulma. Enamasti kõlab see raadiost hilis- suvel või sügisel. Kuid kevadelgi asub seenekorv kaasa võtta, kui metsa jalutuskäigule minnakse. Mai- ja juunikuuski võib sealt seeni leida. Kevadel on neid küll tublisti vähem kui sügisel, kuid otsimise vaev tasub ära. Mitmedki neist on maitssvad söögiseened. Et aga õigeid seeni korvi panna, peab neid hästi tund- ma, sest ka kevadiste seente hulgas on mürgiseid. Söödavaid kevadsee- ni on teada kümnekond liiki. Osa neist on küllalt väikese viljakehaga ega oma seetõttu erilist tähtsust. Enamik kevadistest söögi- ja mürgi- seentest kuulub liudseente hulka, mille välimus erineb tunduvalt lehik- seente omast. Lehikseened on need,

mida oleme harjunud korjama: pilvikud, riisikad jt. Liudseentel on ebakorrapärase kujuga kübarad, mil- le pind on sügavalt käärunine, vol- diline või kärjeline, enamasti pruunika värvusega. Jalad on neil sil- lindrilised, seest õõnsad ja valged. Kõige maitssvam liudseente hulka kuuluvatest kevadseentest on kurrel, mida võib leida viljaka mullaga niis- ketest haavikutest. Sobivast kasvu- kohast võib seda seent leida mõni- kord hulgaliselt. Pääaegu niisama maitssvad on ka ümarmürkliid. Kuhik- ja hiidmürkliid nii maitssvad ei ole, sest on viitskevõitu. Heade söögi- seente hulka kuuluvad veel kuusikus kasvavad kogritsliudik ja mürkeliudik. Mürgised kevadseened on kevad- ja hiidkogrits ning punakas narmasnutt. Kogritsal on sügavalt

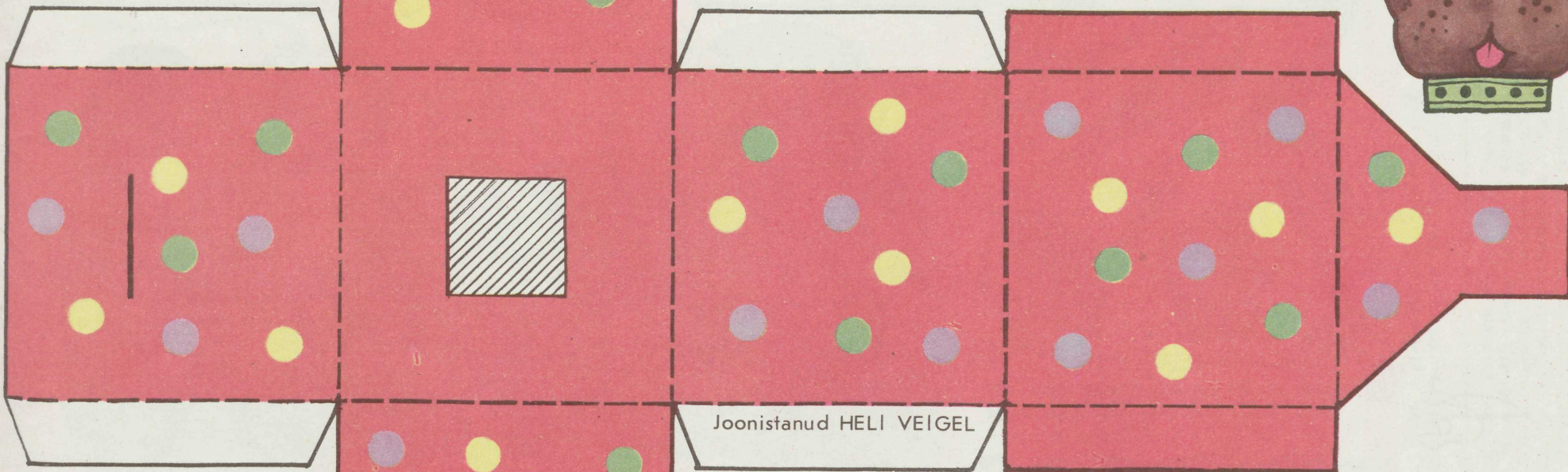
käärunine ja voldiline ebakorrapä- rase kujuga, kuni 10 cm läbi- mõõduga pruun kübar ja kuni 5 cm kõrgune ebakorrapäraselt silindri- line valge jalg. Leida võib neid liivastest männikutest. Punaka nar- masnuti eristamine on raskem, kuna seen võib olenevalt vanusest olla väga varieeruva värvusega, valkjast punakaspruunini. Kogu viljakehal esinevad roosakaspunased laigud on iseloomulikud just sellele seeneliigile.

Kes esimest korda plaanib kevadel metsa seenele minna, sel tasub seda teha koos inimesega, kes seeni hästi tunneb. Ja kui sul kodus on olemas raamat «Meie seeni», pista seegi taskusse.

LEMMI JÕE

Võlukarbike

Lõika lehe ülaservas asuvad ribad ükskõik kummalt poolt välja ja voldi pabervedruks, nagu joonisel näidatud. Selleks pane algul ribade punktiiriga

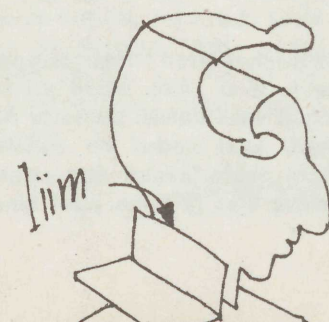
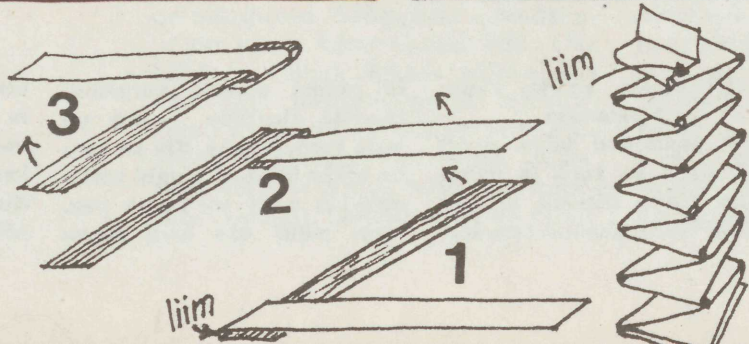
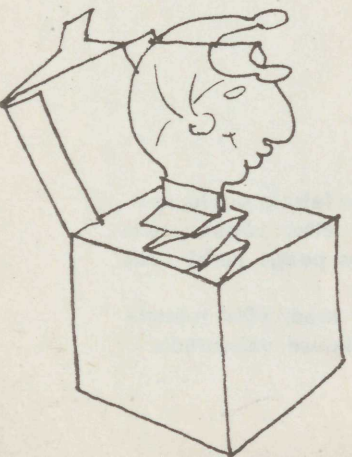
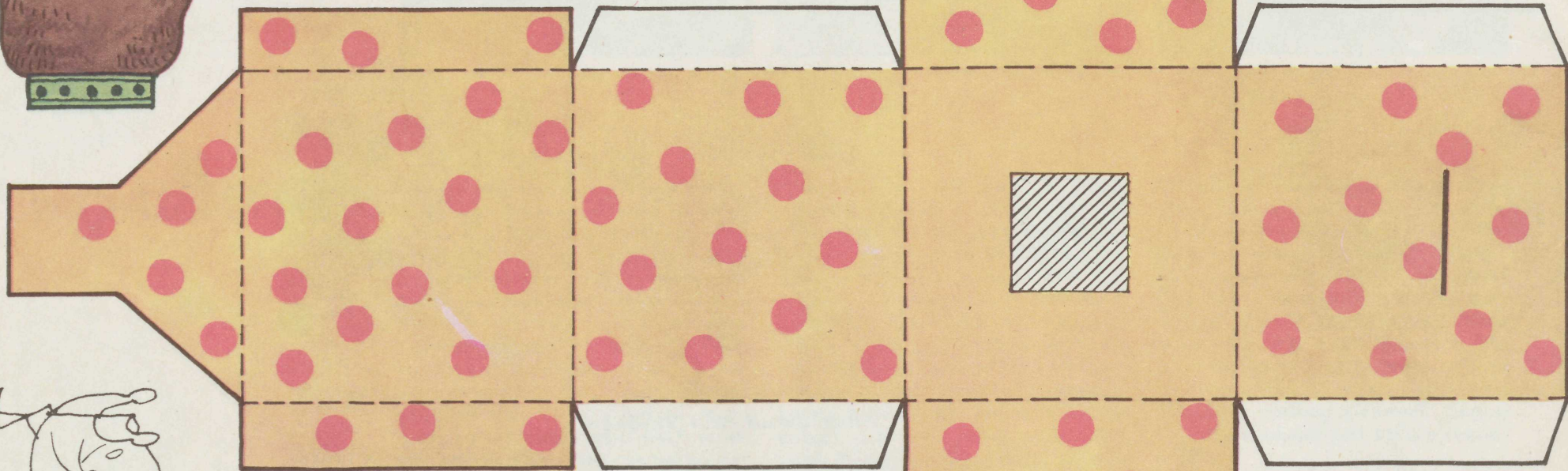
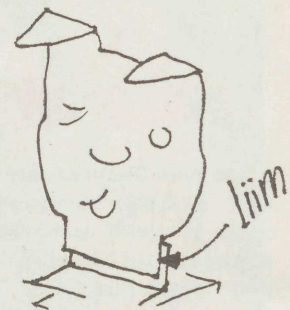
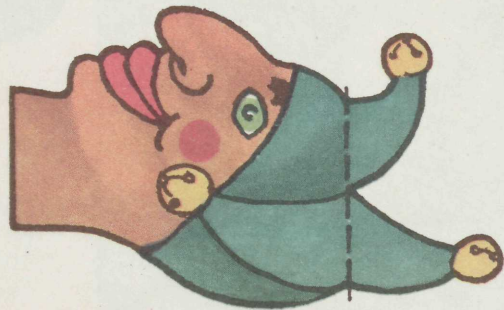
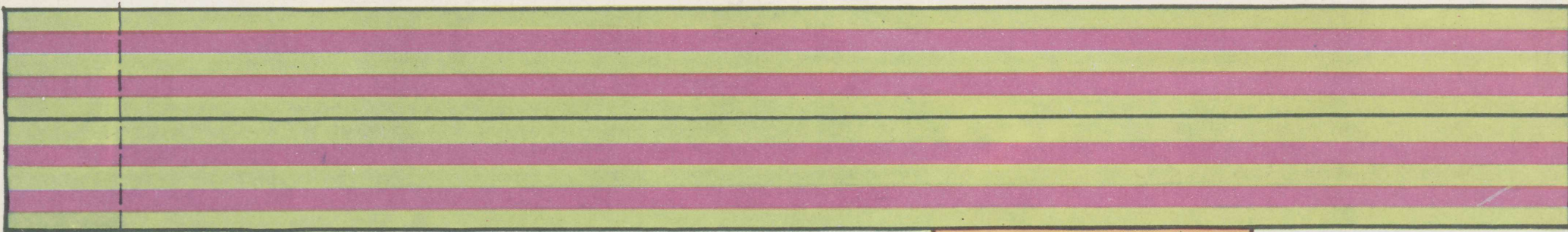
Joonistanud HELI VEIGEL

tähistatud otsad teineteise peale ja liimi kinni. Nüüd murra ribad vaheldumisi üle teise tagasi, kuni vedru on valmis. Pool peale jäänud riba otsast murra üles ja teine pool liimi

kinni. Lõpuks venita vedru õrnalt pisut pikemaks. Sulle meeldinud külje poolt lõika välja ka karp ja murra kokku. Enne liimima asumist võiksid vedru alumise otsa kar-

bi põhjal olevale viirutatud ruudule kleepida — siis on seda kergem teha. Kui ka karp on kokku liimitud, kleebi vedru otsa kas narri või koera pea. Narri mütsi üks haru murra

ühele, teine teisele poole, koera kõrvad ette. Lõpuks suru vedru koos peaga karbi sisse kaane alla. Kui kaane avad, võid mõnele sõbrale üllatuse valmistada.

Mängumaailm

Illustreerinud HELI VEIGEL

Kõigi aegade ja maade lapsed on ikka elanud oma mänguasjade mängumaailmas. Muidugi ei tehtud vanasti neid mänguasju vabrikus. Enamasti meisterdasid neid emad-isad.

Vana-aja poisid ei mänginud autodega. Neid poitud siis veel lihtsalt leiutatud. India poisil olid selle asemel savist härjad ja kaarik. Karjala laps rakendas mängusaani ette roost põhjapödra. Sinu vanavanaisa võis aga ratsutada puupakust tehtud mänguhobusega.

Pall on vist küll üks kõige vanemaid mänguasju. Kes teab, milline see kõige esimene pall oli, indiaanipoisid igatahes mängisid vutti nahast keraga, mis oli rohtu täis topitud. Tänapäeva jalgpall on äravahetamiseni sarnane eskimote omaga ja mängureglidki oleme me neilt laenanud. Ka hokimäng pärineb Ameerikast. Üks sealne suguharu leiutas mängu isevärki kõverate punutud keppidega ja vaalaluust litriga.

Väiksed tüdrukud on alati ja igal pool kodu mänginud. Vanas Egiptuses tehti nukud võimalikult suurte inimeste sarnased. Isegi nende parukad olid

päris juustest. Ja elasid nad imekena sisustusega nukumajades. Samal ajal punusid mõned indiaanlased oma lastele nukke lihtsalt pajuvitstest. Tšuktside puust marionett nukud olid hoopis keerulisemad — need liigutasid isegi käsi-jalgu, kui nõorist tõmmati. Sinu vanavanaemal oli kindlasti üks ema tehtud kaltsunukk. See polnud küll võib-olla nii ilus kui sinu poenukud, aga ühelgi teisel tüdrukul polnud samasugust.

Kui mina olin viieaastane, tüdinesin ma poe-mänguasjadest ja õmblesin endale isa vanast triibulisest särgist koera. Nahast kõrvatuttide järgi sai see nimeks Tuttkõrv. See pisike, saamatult tehtud ja ajapikku mäkerdunud Tuttkõrv oli aastaid mu lapsepõlve parim kaaslane. Mitte kunagi ei juhtuks selliste tuttkõrvadega ja kaltsunukkudega nii, nagu eile õhtul meie hoovis ühe nukuvankriga, mille pisike perenaine vastu asfalti lihtsalt puruks peksis...

HELI VEIGEL